

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articolii și corespondențe pentru publicare se trimit redacției
Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266

Discursul

ținut de Preasfinția Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp, la 25 August (7 Sept.) 1913 cu privilegiul sfințirii și inaugurării noului local, dedicat școlii diecezane civile de fete cu internat, din Arad.

„Mulierile celea înțelepte au zidit case, iară cele fără minte le-au surpat cu mâinile sale”. Pild. lui Sol. 14. v. 1.

Stăm în fața unui adevăr mai presus de orice îndoială, că în urma greutăților vieții, comune tuturor muritorilor, nu numai particularii, ci și clasele și societățile omenești și toate neamurile și sămânțele pământului, au ridicat la rangul de sărbători și au prăznuit și prăznuiesc cu multă mângâiere și îndestulare, cu multă elevare sufletească zilele evenimentelor lor de bucurie, deci pomenirea acelor zile mari și însemnate din cursul vieții lor, în cari dat le-au fost și dat le este să aibă bucuria mulțămirei de a-și fi văzut întruparea cutărui ideal, a acelor zile din viața lor, în cari și-au văzut realizat scopul ori măcar și numai împlinirea unei dorințe, dela care eră și este condiționată ajungerea aceluia scop, deci și asigurarea și întărirea poziției pe terenul vieții publice, sociale și familiare.

Tot mai presus de orice îndoială sustă și acel adevăr că, cu cât scopul propus și realizat este mai ideal, mai sublim și de interes mai general; cu cât dorința sufletului omenească devine și o trebuință indispensabilă spre asigurarea dezvoltării și afirmării individualității sale în cadrul legilor naturale și pozitive; cu cât mai grele sunt și împrejurările vieții, deci cu cât au fost mai multe și mai varii pedecile, cu cari a trebuit să se lupte cineva spre ajungerea scopului urmărit, cu atât mai mare este și bucuria biruinței și cu atât mai instructive devin și zilele de prăznuire a unor atari evenimente de adevărată elevare sufletească.

Cugetându-ne la acestea adevăruri, recunoscute de întreaga omenime fără osebire de limbă și credință și fără osebire chiar și de alte condițiuni ale vieții publice; cugetându-ne și la timpurile de restriste, când viața cetățenească a neamului nostru eră redusă la dorințe fără drepturi, iar viața lui bisericășcă

eră asemenea unei nopți fără lună și fără stele, unei zile fără soare, deci asemenea pomului fără flori și fără roadă, asemenea și izvorului fără apă; mai cugetându-ne și la zilele veacurilor, când credincioșii bisericii noastre își istoveau puterile în lupta de apărare a limbei și a credinței strămoșești, jertfindu-și nu numai avutul ci și vieța pentru acestea mângăitare scumpe; dându-ne seamă astfel și de faptul, cât de rari a fost în tot trecutul neamului nostru și cât de rari sunt și în veacul de acum zilele noastre de bucurie și mângâiere, zilele noastre de elevare sufletească; dându-ne adecă seamă, cât de rari sunt sărbătorile noastre naționale culturale față cu numărul zilelor de asemenea sărbătoare ale neamurilor, cu cari ne-am trezit viețuind în societate pe acest pământ al patriei comune, nouă mult iubite: ne servește nu numai spre deosebită bucurie și mângâiere ci și spre îndemn de întărire în nădejdea binelui, că dieceza noastră a ajuns astăzi o adevărată zi epohală, o zi de viață și dezvoltare culturală, când putem zice cu psalmistul că: *„Aceasta este ziua, carea a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ue veselim întrânsa”*.

Astăzi adecă ne vedem ascultată rugăciunea înălțată la tronul părintelui ceresc cu privilegiul începerii lucrărilor de edificare a stabilimentelor din dreapta și din stânga noastră, și prin actul sfințirii acum îndeplinite a acestor izvoare de lumină, a acestor foculare de cultură și viață creștinească, vedem realizată nu numai dorința, dar vedem acoperită și trebuința recunoscută și des accentuată în cursul deceniului din urmă atât din partea obștei noastre, cât și din partea reprezentanței legale a clerului și a poporului nostru credincios, ca școală diecezană de fete cu internat, să se strămute și instaleze în alt edificiu, care pelângă condițiile igienice și alte postulate prescrise prin legea regnicolară pentru asemenea școli cu internat și cu drept de publicitate, cum este și școala noastră, să întrunească și condiția de adăpostire a unui contingent mai mare de eleve, decât câte putea adăposti stabilimentul ei de până acum.

Țin de prisos să repețesc peripețiile și fa-

zele, prin cari a trecut chestia înființării și deschiderii acestei școli, pentru că acestea le-am atins cu privilegiul sfințirii și punerea petrii fundamentale a acestor stabilimente, mult dorite, când totodată am accentuat și necesitatea de a angaja femeia română la opera de premenire a vieții religioase morale și culturale economice a neamului nostru, ci acum, când acest foculariu de lumină și viață creștinească își deschide porțile și ușile cu dorul de a primi și a ocroti între zidurile sale fiicele române cu scopul determinat, ca prin instrucție și educație sistematică, să le pregătească pentru rolul ce le așteaptă în viața socială, casnică și familiară, va fi de ajuns să ating numai faptul, că aceasta zi de inaugurare a acestui Sion românesc, este pentru noi și pentru viitorul neamului și a bisericii noastre o zi de adevărată elevare sufletească, o zi de sărbătoare națională culturală întocmai așa de însemnată în felul ei, precât de însemnată a fost nainte cu un veac înființarea și deschiderea institutului pedagogic și apoi a celui teologic ceeace și face, ca în viața și dezvoltarea culturală a acestei dieceze, ziua Duminecii de astăzi să se deosebească precum se și deosebește prin evenimentul petrecut, de zilele celorlalte Dumineci din cursul anilor și a veacurilor trecute întocmai, precum soarele prin puterea căldurii și prin strălucirea razelor sale binefăcătoare, se deosebește de celelalte corpuri cerești.

Însămnătatea rolului, ce are femeia preste tot și astfel și mama română în creșterea familiei sale, o înțelegem noi toți, cari avem bucuria a constată și a recunoaște, că poziția ce ocupăm în viața publică, avem să-o mulțumim după Dumnezeu maicelor noastre, cari din frageda copilărie ne-au condus la lumina cunoștinței de Dumnezeu și ne-au arătat cărările virtuților creștine.

Însămnătatea zilei și bucuria prăznuirii de inaugurare a acestui foculariu de cultură, dedicat scumpului odor a mamelor române, nu altcum și trebuința de a da acestor ființe nevinovate creșterea și educațiunea cuvenită rolului ce le așteaptă în viață, și astfel de a conduce și fetele pe cărările înțelepciunii vieții, o va înțelege și apreenția după meritul ei tot omul, care știe și vrea să-și dea, precum și trebuie să-și dea seamă de faptul, că femeia este destinată dela provedință spre întemeierea căminului familiar, care după destinațiunea lui divină constituie și are să constituie cetatea de apărare contra curențelor dușmănoase prin urmare: familia are să fie sanctuariul curățeniei vieții trupesti și sufletești, ocrotitoarea și cultivătoarea limbii și a credin-

ței strămoșești, depozitara și conservătoarea datinelor religioase, a portului național și a tradițiilor familiare, nu altcum și propagatoarea și cultivătoarea iubirei de neam și de patrie, o însușire aceasta, proprie neamului nostru, care nici nu-și poate închipui iubirea de neam fără iubirea de patrie, întocmai precum nu-și poate închipui viața în trupul fără suflet.

Aceasta fiind destinațiunea femeii și chemarea familiei, oricât de adevărate sunt cuvintele marelui apostol, că „bărbatul este capul muierei”, nu putem nesocoti nici adevărul, că soția este ochiul și urechia bărbatului, că femeia este chipul familiei, ea ridică și coboară prestigiul, poate da lustrul și tot ea poate întuneca aureola feții bărbatului, de unde învederează, că soarta bărbatului este în mâna soției sale, întocmai ca și soarta oricărei familii în mâna mamei.

Că aceasta este așa și nu altcum, ne încredințăm din cuvintele sfintei scripturi, în care rolul femeii în familie se descrie în pilde pe cât de scurte pe atât de caracteristice cu cuvintele: „*Fericit bărbatul muierei bune, că numărul anilor lui îndoit este. Muierea bărbată veseleşte pe bărbatul său și anii lui îi va umplea de pace.*” (Sirach cap. 26. v. 1. 2.) „*Muiere muncitoare cine va afla, mai scumpă este una ca aceasta decât petritele celea de mult preț.*” „*Nu poartă grije de celea din casă bărbatul ei, când se zăbovește undeva, că toți ai ei sunt îmbrăcați.*” (Pildele lui Solomon d. c. 31 v. 12)

Dar spre caracterizarea deplină a rolului femeii în familie și în societate, este destul să provocăm și numai la cuvintele puse în fruntea acestui discurs, — la adevărul recunoscut de toți, că: „*Muierile celea înțelepte au zidit case, iar celea fără minte le-au surpat cu mâinile sale.*” (Același loc. c. 14 v. 1.)

În fața acestui adevăr este prea natural, că și femeile române întocmai ca și alte femei, trebuie să întrunească anumite calități personale și astfel pe lângă cultura intelectuală trebuie să aibă în măsura recerută și cea religioasă morală, fără de cari nici cum n'ar putea corespunde misiunii lor frumoase și alese.

Având în vedere această trebuință, va înțelege ori și cine, că dacă am ridicat și capela separată, am făcut asta pentru aceea, ca școala să corespundă întru toate scopului și caracterului ei confesional.

Acum însă, când acestea stabilimente se predau destinațiunii lor, țin de trebuință să repețesc aceea ce am întonat și la începutul lucrărilor de zidire, că ele au să-și mulțu-

mească existența la trei factori principali și anume: Vrednicei Reuniuni a femeilor române din Arad și provincie, care n'a cruțat nici o osteneală pentru a adună, după putință, ban la ban întru realizarea idealului avut dela început, — generosului și neuitatului mecenat Vasile de Stroescu, care cu un gest de cea mai înaltă iubire pentru neam, a sprijinit mișcarea culturală a acestei reuniuni, iar al treilea factor este dieceza, care s'a angajat nu numai la suplinirea diferenței dintre suma colectată și dintre suma speșelor urcate 300.000 (trei sute mii) cor., ci și la conducerea acestei școli cu internat sub ulterioara sa îngrijire.

Observ la acest loc, că în colecta încursă spre scopul zidirii școlii de sub întrebare, este socotită și suma de 31,256 cor., cu care a contribuit institutul de credit și economii „Victoria” din Arad.

Cine cunoaște stările financiare ale diecezei noastre și greutățile, cu cari avem să ne luptăm întru providerea diferitelor trebuințe culturale și administrative; cine mai cunoaște starea ruinată a edificiilor consistoriale și chiar scăderile edificiului reședinței, acela va înțelege că, nu prisosul venitelor anuale ale diecezei au îndemnat sinodul și consistorul eparhial să angajeze dieceza la asemenea jertfă mare, ci numai și numai prisosul dragostei de a promova cultura femeii române și prin acest factor, a promova interesele binepricepute ale bisericii și neamului nostru.

Ajunși la acest punct nu pot întrelăsa fără să ating, că țin de o urmare a dispoziției providenței divine, că inaugurarea acestei școli se întâmplă chiar în anul acesta, când diferitele elemente ale naturei s'au aruncat cu o furie sălbatecă asupra diferitelor părți ale lumii, când adecă ploile torențiale și potopurile urmate din ele, au nimicuit iarăș și încă în măsură mai mare decât în anul trecut, sudoarea muncitorului și când și fulgerile și trăznetele au secerat mai multe vieți de om.

Tocmai de aceea trebuie să ne dăm seamă, că urmările ploilor și ale potopului nici un neam nu le simțește în măsură mai mare decât ce le simte tocmai poporul nostru, iar dându-ne seamă de aceasta, coincidența acestei nenorociri cu anul de inaugurare, trebuie să ne servească de îndemn deosebit spre angajarea femeii române la opera de regenerare a stării economice-culturale și religioase-morale a poporului, ca astfel și muierea să conlucre cu tot zelul la delăturarea relelor, cari împiedecă bunăstarea și înaintarea lui, între cari rele se numără și luxul ne mai pomenit, care ca o boală lipicioasă s'a extins până și la clasele de jos

ale poporului nostru, și care boală se poate asemăna cu fiara numită Vasilisc, care fără să se atingă de om, îl omoară numai cu privirea ochilor. (Vezi Cazania Duminecii de astăzi — XII după Rusalii).

Combaterea acestui rău fiind luată dela început între problemele de viață și activitate ale On. Reuniuni, va fi obiectul combaterii și în școala noastră, a cărei dezvoltare și susținere este condiționată atât dela ulteriorul sprijin al On. Reuniuni cât și dela interesul ce-l va dezvoltă acum și în viitor clerul și poporul nostru.

După toate aceste aducând tributul mulțumitei și recunoștinței tuturor factorilor și tuturor acelorora, cari au sprijinit cu cuvântul și cu fapta și au promovat cu vorba și cu scrisul edificarea acestor așezăminte culturale, rog pe milostivul Dumnezeu, să le răsplătească la toți cu darurile sale cele bogate, iar membrilor și membrilor, cari au trecut din viață fără să-și vadă visul cu ochii, le cer odihnă eternă dela Domnul, precum le-am cerut și în decursul slujbei din sf. biserică.

Și acum cătră Tine Doamne, Dumnezeul părinților noștri, ridic ochii inimei mele și mulțumindu-ți cu umilință, că ne-ai învrednicit să ajungem cu pace încheierea lucrului, Te rog cu oârdie, ca ceea ce am binecuvântat și am sfințit astăzi aici, Tu să binecuvintezi și să sfințești cu darurile tale cele bogate, ca astfel acestea așezăminte să fie adevărate izvoare de lumină și viață creștinească a ficelor neamului nostru, ca și prin ele să se promoveze viața religioasă culturală și economică spre înflorirea neamului, întărirea bisericii, promovarea iubirii de limbă și de patrie și spre mărirea numelui Tău, căci „Vrednic ești Doamne a lua mărirea, cinstea și puterea, că Tu ai creat toate și prin voia Ta sunt și s'au zidit. (Apocalip. c. 4. v. 11). Amin.

Vrednica prezidentă a Reuniunii femeilor române din Arad răspunde Preasfinției Sale Dlui Episcop cu următorul discurs.

*Preasfințite Domnule Episcop!
Doamnelor și Domnilor!*

În numele Reuniunii femeilor române din Arad și provincie aduc mulțăminta noastră P. S. Sale părintelui Episcop Ioan I. Papp și diecezei gr.-or române a Aradului, pentru că a ascultat dorința ferbinte a acestei Reuniuni și cu jertfe considerabile aduse până aci și primite asupra-și pentru viitor au făcut posibilă întruparea marelui ideal, pentru care s'a

înfiițat și viează aceasta Reuniune; înființarea pe temelii solide a școalei civile gr.-or. române de fete din Arad.

În numele aceleași Reuniuni mulțămesc Ilustrului Domn Vasile Stroescu, acest mecenat neîntrecut al neamului nostru românesc, care prin darul său cu adevărat princiar a facilitat și accelerat înfăptuirea acestui așezământ cultural, preasfânt nouă, femeilor române din Arad și provincie.

Mulțumesc în special și Onoratului institut de credit și economii „Victoria” din Arad care a contribuit la zidirea acestei școli cu suma considerabilă de peste 30 mii de coroane.

Mulțumesc tuturor acelor doamne, domnișoare și domni, cari îndemnați prin iubirea lor de neam au dat ascultare apelului nostru și au contribuit cu sprijinul material ori cu munca lor neprihănită la zidirea acestui scump altar, sfânt azi în numele culturai naționale românești.

Reuniunea femeilor române din Arad și provincie astăzi își vede visul cu ochii. În orașul acesta mare și înfloritor, la marginea apuseană a neamului românesc, ca un turn de pază, ca o bastiune de neînvinc se înalță această școală de fete, care prin cultura românească a femeii române va da generațiilor viitoare cea mai puternică armă în lupta pentru apărarea ființei românești și pentru păzirea acestui hotar, etnic apusean a neamului nostru împotriva orărilor invaziuni de înstrăinare.

Credința în Dumnezeu, iubirea mai presus de toate a neamului românesc, cu toate condițiunile de existență și prosperare a ființei sale distincte naționale, cruțarea, căsnicia, modestia și toate moravurile cele bune, ca singurele temelii ale unei societăți sănătoase, care e menită să săvârșească lucruri mari pilduind jerfa pentru ideal în serviciul civilizațiunei umane universale:

— acestea să fie principiile conducătoare ale acestui altar de cultură, iară noi femeile române din Arad și provincie încălzându-ne de iubirea acestei noi cetăți închinată idealului nostru românesc, mai vârtos să ne întărim în gândul nostru de a grăbi cu ardoare și mai mare în viitor întru sprijinirea lui spre mărirea lui Dumnezeu și spre mângăierea iubitului nostru neam, pentru a cărui fericire s'a ridicat această școală.

Așa să facem, așa să ne ajute Dumnezeu.

Dela cursurile de vară.

Cursurile didactice de vară ținute în vara anului trecut în Beiuș cu învățătorii gr. or. din protopopiatele Belin, Beiuș, Vășcău, au fost continuate anul acesta în

Oradea mare cu învățătorii din protopopiatele Oradea mare Pestes și Tinca. Ele au durat 8 zile. Cu prilejul acesta, organizătorul, cursurilor didactice Dr. N. Regman a ținut următoarea vorbire de deschidere.

Domnilor!

Văd cu cât amar în suflet vați desprins de vetrele D-voastră, de chilițele pierdute pe șasurile întinse ori ascunse sub răsoarele și mușcelele despoiate de bogăție; de umilele chilițe, în cari se zămislește lumina și fericirea neamului, biruința zilei de mâne!

Văd pe fețele D-voastră răbdurii ca și sufletele, săpate grijile nevoile, greutatele cu cari a-ți luptat ani de-a rândul. Sunt urmele zilelor de restricte! Vă simțesc sufletul neliniștit de grija zilei de mâne, iar pe buze fluturând întrebarea dureroasă: „Pentru ce ni-se mai impune și sarcina aceasta când noi și așa avem destule?”

Nu vă cadă cu greu! E pentru binele neamului pentru binele școalei noastre care trăește azi zile de grea cumpănă, și pentru binele D-voastră însăși!

Conzistorul nostru este pătruns de dorință a face învățământul rural cât se poate de bun și cât se poate de potrivit cu nevoile și firea neamului. În scopul înfăptuirii dorinței sale fierbinți a înființat cursurile didactice de vară, convins că cel mai potrivit și mai bun mijloc pentru îmbunătățirea învățământului este: cultivarea învățătorilor însăși. Doar învățătorul este duhul școalei, el împrumută viețea zidurilor reci și cărților moarte, ele cel ce pregătește sfânta cuminecătură din lumină și credință pentru sufletele tinere.

Învățătorul stăpânește tinerețul în urmare stăpânește viețea și fericirea neamului.

În temeiul acestor adevăruri este evident că contribuind la desăvârșirea învățătorilor, ajutăm progresarea și dezvoltarea școalei, promovăm interesele vitale și fericirea neamului. Dar totodată prin aceasta contribuim la ușorarea poziției învățătorului. Căci prin desăvârșire se dobândește puterea și știința de a co-răspunde pe deplin multelor recerințe cari năpădesc fără milă pe învățătorii și mai ales pe învățătorii confesionali.

Acestea sunt credințele cari ne-au determinat să vă chemăm aici, să vă grăim despre lucruri uitate ori nemai auzite, să contribuim astfel la deslușirea sfintei legi a dragostei și a muncii D-voastră.

Chemarea D-voastră este educația generațiilor tinere. Educația implică în sine știință și artă. Știința este muncă iar arta dragoste.

„Prima și cea mai de frunte poruncă a firii glăsuște: Cunoașteți munca ta și fă-o!” Ori-să vorbim cu divinul Plato cunoașteți datoria ta și îndeplinește-o. Cine-i omul drept și moral întrebă un învățacel pe Plato și acesta îi răspunde: Cel ce-și cunoaște și face datoria;

„Cunoașteți lucrul la care poți să muncești și muncește ca un Hercule! Căci o însemuătețe nesfârșită este în muncă zice înțeleptul Carlyle.

Un om se desăvârșește pe sine muncind. Prin muncă se orânduște întregul suflet într'o armonie adevărată. Îndoială, năcazul, grija și desnădejdea, muncind le amuțești și le alungi departe în viziunile lor”. Ori să vorbim cu cel mai mare erou al sufletului românesc, cu dascălul N. Iorga: Prin muncă oamenii se înfrățesc iar prin lene se îndușmănesc și învrăjbesc.

„Binecuvântat este cel ce și-a găsit munca! Să nu ceară altă binecuvântare!” De două ori binecuvântați-Vă putem zice D-voastră cari Va-ți aflat munca

cea mai înaltă și cea mai sfântă, trezirea la lumină a sufletelor tinere. „Aveți o muncă aveți un țel de viață! Urmați-l cu toată dragostea sufletului.

Am zis că munca este știință. Dar știința rămâne capital mort dacă lipsește arta de a o folosi cu dobandă, arta însă este dragostea, dragostea de ideal! Și adevăr. Vă grăesc că munca numai așa își va primi farmecul, puterea dădătoare de viață dacă este pusă în slujba idealului. Munca fără credință în ideal este amară și rămâne ștearpă precum ori și ce credință în ideal lipsită de muncă este numai formă goală, mormânt vărut.

Munca învăluită în rasele luminoase ale idealului „cuprinde întreg pământul și își are creștetul în cer“ dar munca adumbrată de credință ne pune în legătură cu faptul firii cu Dumnezeu însuși.

E grea munca Dvoastră? O știm! Uitați-Vă însă pe șăsurile întinse la cetele de mucenici. Incovăiați pe coasă și secere, scăldați în sudorile lor, făcând apintiri de moarte pentru susținerea Dvoastră și a lor proprii! — Ori aduceți-vă aminte de ceia, cari dincolo de Dunăre se imbrăncesc fără frică cu moartea pentru înfăptuirea idealului, pentru împlinirea visului de veacuri. E „agonia sudorii de sânge“ pe care noi o numim divină, e sudoarea sufletului și a inimii!

Dreptarea nu vă tânguiți de sarcini, și viața de trudă. Nu vă cadă grea jertfa ce vi să cere. Ea nu-i jertfă e datorie. Iar în momentele când munca vi-se pare prea grea, priviți la tovarășii muncitori acolo în vecinicia Domnului. Ei singuri supraviețuiesc veacurile! Numai ei impopulează pustietățile timpului pe cari le formează cei lenesi și fără ideal. — De altă parte căutați a sorbi din eternul senin al tinereții care se răsfrânge atât de frumos în ochii limpezi ai elevilor Dvoastră puteri noi și entuziasm curat. Astfel înarmați munciiți fără preget, munciiți sincer și cu credință în ideal, munciiți pentru binele neamului pentru viața și fericirea noastră pentru biruința luminii și lăsați valurile mugitoare ale timpului să năvălească, ele nu vă vor înghiți ci vă vor înălța până în azurul vecinicii.

(Carlyle)

Anunț.

Subsemnatul am pierdut decretul de întărire pentru postul de învățător dela școala gr. or. rom. din Izvin (Öszény), care decret poartă dtul din luna lui noemvrie 1903.

Aduc aceasta la cunoștință publică.

Izvin, 30 august 1913.

Stefan Stefanu
învățător.

CRONICA.

Sfințirea noului edificiu al școalei civile de fete s'a săvârșit cu mare solemnitate azi în 25 august (7 septemvrie). În numărul viitor vom da raport special.

Cununie. Noul ales preot al Toracului-mare d. Gheorghe Teoran și-a serbat cununia religioasă cu dsoara Iuliana Bontilă la 18/31 aug. în biserica gr. or. română din Iancahida. Fie într'un ceas bun! Cu ocaziunea aceasta tânăra păreche a dăruit 20 cor. pentru fondul „Tichindeal-Nicoară“.

Mari serbări în Lipsca. În luna lui octomvrie se va serba împlinirea alor 100 ani dela marea „luptă a neamurilor“ dată în Lipsca. Din acest prilej se va desvâli splendidul monument „al neamurilor“, care e o capo-d'operă a timpului.

Canalul Panama. Inginerul care conduce lucrările canalului Panama, într'un raport a arătat cheltuielile avute cari se urcă la faimoasa sumă de 1½ miliard cor. și totodată a anunțat, că cu 1 ian. 1915 se va inaugura deschiderea canalului. Guvernul Statelor-Unite a invitat guvernul spaniol, ca să trimită vase, cari au să treacă prima oră prin canal. Se vestește, că vasul spaniol va fi asemenea corăbii lui Cristofor Columb — descoperitorul noului pământ.

Necrolog. Luni în 19 august 1 septemvrie a răposat blândul preot din Dud Alexandru Ciolac după o preoție abia de 2 ani. Odihnească în pace!

Propaganda ortodoxă în Japonia. Nicolae Japonski. Cu câteva decenii numai în urmă creștinismul ortodox a început să fie răspândit în Japonia de misionarul rus Nicolae, căruia i-s'a dat numele de Japonski. La început el a fost numit duhovnic al consulatului rusesc din Osaka. Cel dintâi japonez convertit de el a fost acela care își luase asupra-și uciderea lui Nicolae. Cu timpul el reuși să convertească și pe alți japonezi; numărul acestora crescând se zidiră în Osaka și Sandai 2. biserici pentru cele câteva mii de japonezi ortodoxi, iar în 1900 se creă și un episcopat ortodox în Japonia, cu rezidența în Osaka. Episcop fu numit Nicolae Japonski. În timpul războiului ruso-japonez, episcopatul acesta scapă de devastare grație faptului că i-se dădă de guvern o gardă puternică, dar și îndemnul dat de Nicolae Japonski japonezilor ortodoxi de a lupta în contra Rușilor. În urma războiului și mai mulți japonezi s'au făcut ortodoxi prin zelul și silințele lui Nicolae Japonski. La începutul anului trecut Nicolae Japonski, a încetat din viață.

Cât cheltuesc statele pentru armată și cât pentru cultură? Austria cheltuește pentru armată preste 292 milioane, pentru cultura poporului 40 milioane; Germania pentru armată 1112 milioane, pentru cultura poporului 372 milioane; Franța pentru armată 1044 milioane, pentru cultura poporului 293 milioane; Anglia pentru armată 1655 milioane, pentru cultura poporului 375 milioane; Italia pentru armată 409 milioane, pentru cultura poporului 64 milioane; Rusia pentru armată 769 milioane, pentru cultura poporului 60 milioane; Spania pentru armată 180 milioane, pentru cultura poporului 45 milioane; Belgia pentru armată 63 milioane, pentru cultura poporului 15 milioane; Danemarca pentru armată 24 milioane, pentru cultura poporului 11 milioane; Svedia pentru armată 85 milioane, pentru cultura poporului 19 milioane; Serbia pentru armată 20 milioane, pentru cultura poporului 6 milioane; România pentru armată 42 milioane, pentru cultura poporului 20 milioane; Olanda pentru armată 90 milioane, pentru cultura poporului 20 milioane; Norvegia pentru armată 25 milioane, pentru cultura poporului 14 milioane; Portugalia pentru armată 49 milioane, pentru cultura poporului 14 milioane; Grecia pentru armată 27 milioane, pentru cultura poporului 5 milioane. În total statele europene cheltuesc pentru militarism 6233 milioane, iar pentru școale și biserici nici a pătra parte (1450 milioane).

În chestia reuniunii bisericilor. În repetite rânduri am dat informațiuni despre încercările ce se fac pentru de-a apropia biserica anglicană de cea ortodoxă, și

invers. Despre aceste încercări tratează Anuarul societății: „The anglican and eastern-orthodox Churches Union“, care e o societate înființată cu scopul ca să mijlocească apropierea între acele două biserici. În acest Anuar, — după cum spune „Internationale kirchliche Zeitschrift“ — se spune că în Anglia se pun mari silințe pentru a realiza o apropiere între biserica anglicană și cea ortodoxă. Un sinod ținut în 4 iulie 1912 în Canterbury, pe baza referatului ce l-a făcut episcopul de Oxford, a luat următoarea decizie: „Această adunare a luat la cunoștință cu cea mai mare satisfacție și mulțumită, că s'a înființat o societate rusească cu scopul ca să încheie legături mai strânse între bisericile din Anglia și Rusia, și că statutele acelei societăți au fost încuviințate de Sf. Sinod al bisericii rusești. Această adunare își exprimă nădejdea, că binecuvântarea lui Dumnezeu se va pogori asupra străduințelor aducătoare de pace ale acelei societăți, mai ales prin aceea, că se vor putea cunoaște reciproc învățăturile și obiceiurile ambelor biserici“.

„Candela“.

Cronica bibliografică.

A apărut partea III a cursului de limba maghiară de Iuliu Vuia, care cuprinde diferența materialului de învățământ din aritmetică, geografie, istorie și constituție și se poate comanda dela Librăria Diecezană cu 60 fil. exemplarul.

Concurse.

Pentru conferirea unui stipendiu de 300 cor. pe anul școlar 1913/14 din fundațiunea „David P. Simon“ din Lipova se publică următorul concurs:

Reflectantul are să dovedească:

- a) că e român gr. or. născut în Lipova;
- b) că e lipsit de mijloacele necesarii pentru terminarea studiilor;
- c) că e înscris în cursul al III-lea a vr'unei școale comerciale superioare din patrie.
- d) că cursul al II-lea a școalei comerciale l'a terminat cu succes bun având purtare religioasă morală bună.

Rugarea ajustată în regulă are a se înainta comitetului parohial pe calea oficiului parohial gr. or. rom. din Lipova, până la 30 septembrie n. 1913.

Dat din ședința comitetului parohial gr. or. rom. din Lipova, ținută la 28 iulie (10 august) 1913.

Comitetul parohial.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului al treilea de învățator ori învățătoare la școala conf. gr. or. rom. din Răchita, protopopiatul Belint, să scrie concurs cu termen dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post:

1. În bani gata 341 coroane;
2. Dela 300 nri case, 12 $\frac{1}{2}$ kgr. cucuruz în boambe adecă 3750 m. metrice, à 12'40 fil. meterul, 465 cor.;
3. Ce mai lipsește în senzul art. de lege XVI din 1913, să cere dela stat conform specialei înalte rezoluții ministeriale de snb Nr. 1799/1913;
4. Pentru conferință, dacă participă, 20 cor.;
5. Pentru scripturistică 5 cor.;
6. De la înmormântări, unde e poftit, 1 cor., cu liturgie 2 cor.;
7. Pentru locuință și grădină 220 coroane.

De încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească.

Alesul, respective aleasa, trebuie să instrueze școlari și școlărițe în cântări, în lucrul de mână; iar în dumineci și sărbători să-i conducă la biserică și să-i supravegheze.

Petițiile instruate conform legilor în vigoare, să se trimită în original, comitetului parohial din Răchita, pe calea oficiului protopopesc gr. or. rom. din Belint (Belenceze, Temes-megy). În termenul concursual; iar reflectanții, respective reflectantele, sunt poftiți a se prezenta într-o duminică sau într-o sărbătoare în s. biserică din Răchita (Rakettyő) spre a-și arăta desteritatea în cântare și în tipic.

Cei sau cele cari sunt de mai mulți ani în funcție au să producă și atestat de serviciu și conduită dela protopopul concernent.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: Gherasim Sârb protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățatoretic-cantoral dela școala a II de băieți din Sânmiclăușul-român (ppiatul Tinca ținutul Bihor) cu termen de alegere 30 zile dela prima publicare.

Pe lângă următorul salariu: 1. Bani gata 800 cor.; 2. Stole cantonale 50 cor.; 3. Intregirea salariului și evinvenalele sunt câștigate dela stat; 4. Pentru fiecare conferință ori reuniune învățătorească diurnă câte 6 cor.; 5. Pentru conducerea corului vocal pe 3 ori 4 voci se va împărtași de o remunerațiune specială; 6. Locuință în natură cu edificiile laterale — ori la dorința învățătorului alegând 200 cor. relat de cvartir amăsurat legii din anul 1907.

Reflectanții se avizează a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sfta biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale; iară recursele instruate conform regulamentului și adresate comitetului parohial din Sânmiclăușul român să le subștearnă M. On. oficiu protopopesc în Mékerek ținutul Bihor.

Dat din ședința com. parohial gr. or. rom. din Sânmiclăușul român ținută la 14/27 iulie 1913.

Mihail Hașias

preș. com. par.

Demetriu Papp

not. com. par.

În conțelegere cu mine Nicolae Roșin protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățatoretic-cantoral dela școala gr.-or. rom. elem. din Talpoș protopresbiteratul Ienopolei, se scrie concurs cu termen de de 30 zile dela prima publicare în „Bis. și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 1200 cor. din casa cultului.
2. Venitele cantonale, unde va fi poftit la înmormântare 1 cor.
3. Locuință cu 2 ch lli, cu supraedificate recerute și grădină.
4. Pentru scripturistică și conferință 20 coroane.

Reflectanții sunt poftiți ca recursele lor ajustate cu documentele prescrise și anume cu: a) estras de botez; b) diploma învățătorească; c) atestat de apartinență (illető-égi bizonyítvány) și d) atestat despre serviciile de până acuma, — toate în original, — și adresate comitetului parohial din Talpoș, să le subștearnă oficiului protopopesc din Ienopolea (Borosjenő), având a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Alesul învățător este dator a prevedea instrucțiune și în școala de repetiție, a prevedea ageudele

cantorale în și afară de biserică, a instrui școlarii te cântările și ceremonialele bisericesti, și a-i conduce regulat în duminică și sărbători la biserică. Cei cari sunt apți a înființa și conduce cor vocal pe patru voci cu tinerimea vor fi preferiți.

Din ședința comitetului par. din Talpoș, ținută la 28 iulie v. 1913.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Ioan Georgia* protopresbiter insp. școl. conf.

—□—

3 3

Pentru îndeplinirea stațiunii învăț. din Șepreuș se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

1. În bani gata 800 cor.
2. 5 jugh. pământ cu dreptul de pășunat, al cărui venit, după detragerea dării, care are a o suporta alesul, face 200 cor.
3. Locuință cu grădină.
4. Spese de conferință și scripturistică 40 cor.
5. Dela înmormântări 1 cor.

Alesul are a conduce strana fără altă remunerație.

Pentru orientare, comitetul parohial aduce la cunoștință celor interesați, că întregirea de salariu, conform legilor existente nefiind comuna bisericască în stare a o asigura dela sine, s'a cerut dela stat.

Recursele adresate comit. par. din Șepreuș și ajustate cu documentele necesare și anume cu: estras de botez, diploma de inv. atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány), atestat despre serviciul de până acuma, — toate în original, — sunt a se înainta P. O. oficiu protop. din Borosineu, iar reflectanții vor avea a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică din Șepreuș, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința comit. parohial ținută la 4/17 august 1913.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Ioan Georgia* protopresbiter, insp. școl. conf.

—□—

3—3

Pe baza ord. Ven. Consistor Nr. 2277/184 B. 1913, să repeteze concursul pentru îndeplinirea parohiei de cl. III-a îmbinată din comunele bisericesti Cetea-Valeamare prot. Peștesului cu termen de alegere pe ziua de 22 septembrie (5 octombrie) 1913.

Emolumente: Din Cetea: Locuință cu două odăi bucatărie și supraedificatele necesare, cu grădină de legumi, 7 jugh. de pământ arător cu pomăt. Lemne după trebuință. Stolele uzuate. Din fondul de pomenire $\frac{1}{2}$ din procentele fondului. Pășunat după trebuință. Întregirea dotațiunii dela stat, după evalueația alesului. Din Valeamare: 2 jugh. pământ arător, pășunat după trebuință. În amândouă comunele dreptul la $\frac{1}{2}$ zi de lucru, eventual întreagă ziua, dacă lucrătorii se vor prevedea cu vipt din partea preotului; tot din Valeamare 76 cor. din banii de fan; 60 vici cucuruz cu cioci; 7% din 10% a banilor de fundații din pomeniri, 20 cor.; separat din banii fundațiilor pentru teritorul, ce-l ocupă sala de învățământ și stolele uzuate Lemne din pădurea parohială, după trebuință. Doritorii de a ocupa această parohie se avizează, că cererile de concurs ajustate după lege și adresate comit. par. din Cetea-Valeamare să le înainteze P. O. oficiu protopopesc până la 15/28 sept. 1913 iar dânsii să se arate poporului, servind și predicând,

până cu 8 zile înainte de alegere, cu observarea strictă a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii.

Comitetul parohial din Cetea-Valeamare.

In conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protopresbiter.

—□—

3—3

Prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc din comuna bisericască Sărând ppresbiteratul Peștesului cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele:

1. Din repartiție 300 cor.
2. Întregirea dela stat sperativă conform legii școlare din vigoare 900 cor.
3. Locuință interimală corespunzătoare. Școala va fi închiriată până la zidirea uneia noi proiectată din partea comunei bisericesti.

Doritorii de a ocupa acest post să avizează, ca să-și înainteze cererile de concurs adresate comitetului parohial din Sărând Prea On. oficiu protopopesc din Mezôtelegd, având dânsii a se prezenta în cutare duminică ori sărbătoare în sf. biserică din Sărând spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial ort. român din Sărând ținută la 10/30 august 1913.

Dumitru Bodea
notarul comitet.

Iosif Crainic
preot. preș. com.

In conțelegere cu: *Alexandru Munteanu* protopop, inspector școlar.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal, cu drept de succesiune, pe lângă parohul Alexandru Papp din Bokszeg (Bocság), se escrie concurs cu următoarele venite: 1. Una sesiune parohială cu drept de pășune. 2. Stolele legale. Din acestea venite alegândul capelan va beneficia jumătate și va plăti dările publice după beneficiul său. Alegândul va prevedea fără altă remunerațiune catehizarea elevilor dela școala noastră din loc. Casă parohială nu este. Parohia este de cl. I-a deci dela recurenți se recere evalueația prescrișă prin concluzul de sub Nr. 84/910 II. 1, a sinodului eparhial. Recursele ajustate și adresate comitetului parohial din Bocság se vor înainta în termen de 30 de zile la Of protopopesc al Ienopolei (Borosjenő) iar recurenții vor avea să se prezinte în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cele oratorice și rituale.

Din ședința comitetului parohial din Bocsig, ținută la 16/29 iunie 1913.

Ispas Bob
v. preș. som.

Ioan Popa
notar.

In conțelegere cu: *Ioan Georgia* ppresbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc cantoral dela școala gr. or. rom. din O. Hodisiu (Káptalanhodos) protopopiatul Tinca cu termen de alegere pe ziua 14/27 septembrie 1913 pe lângă următorul salariu: 1. Bani gata 600 cor. dela comuna bisericască. 2. Cvarțir acomodat. 3. Pentru conferință 10 cor. pentru scripturistică 10 cor. 4. Ajutorul de stat pentru întregire și pentru care cererile sunt prezentate.

Alesul va fi îndatorat să provadă strana, și să învețe școlarii în cântări.

Reflectanții recursese lor ajustate conform regulamentului au să le subștearnă protopopului concernent, și să se prezenteze în atare Duminică ori sărbătoare

În biserica din Hodis O. pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Dat în ședința comitetului parohial din O. Hodisiu ținută la 2/15 august 1913

Ioan Andrei
președinte.

Aurel Marian
notar.

Cu învoirea mea *N. Rocsin* ppresbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului vacant de învățător la școala noastră confesională ortodoxă orientală din Bichiș (Békés) se publică concurs cu termen de re-curgere până la 30 august (12 septembrie) a. c.

Venitele împreunate sunt: salariu începător de 1200 cor. plătit în rate trilonare anticipative, 2. cvartir corespunzător, 3. pentru curățirea salei de învățământ și providerea cu apă de beut 50 cor., 4. pentru participare la conferință 20 cor., 5. scripturistică 20 cor. Învățătorul ales e obligat a providea cantoratul în sfânta biserică, 6. de încălzirea salei de învățământ se va îngriji parohia.

Reflecții au să-și subștearnă recursurile ajustate cu documente originale a) extras de botez din matricula bisericii și extras de naștere din matricula civilă, b) diplomă de învățător, c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) dela antistia comunei natale a recurrentului, d) atestat despre serviciul de până aci a recurrentului. Recursul astfel ajustat și adresat comitetului parohial din Bichiș este a se subșterne în termenul concursului Prea Onoratului Domn Dr. Demetriu Barbu protopop în Chișineu.

Se observează că acei recurrenti cari vor fi în stare a conduce și cor bisericesc vor fi preferiți.

Bichiș din ședința comitetului parohial dela 7/20 martie 1913.

Alexiu Popovici
preot, preș. com. par.

În conșlegere cu: *Dr. Dimitrie Barbu* protopresbiter, inspector școlar.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala conf. gr. or. rom. din Balinț, tractul Belințului, se eserie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Bani în număr 360 cor.
2. 4 jugăre pământ arător, în preț de 120 cor.
3. Ajutor dela stat (pe care comuna nu-l garantează) 600 cor.
4. Lemne pentru școală și învățător 148 cor. 80 fil.
5. Pentru conferință 10 cor.
6. Pentru scripturistică 10 cor.
7. Dela înmormântări, unde va fi poștit câte 1 cor.
8. Locuință liberă, constatătoare din 2 chilii, bucătărie și cămară, apoi supraedificate și grădină lângă școală.

Dările publice după pământ le plătește învățătorul. Alesul, fără altă remunerație, va prestă și service cantonale, în și afară de biserică; va instrui pe școlari cântările bisericești și'n dumineci și sărbători ti va conduce la s. biserică și-i va supraveghia.

Reflecții sunt poștiti să-și adreseze petițiile, instruate conform legilor în vigoare, comitetului parohial, pe calea oficiului protopresbiteral gr. or. rom. din Belinț, (Belenceze, Temes megye) și într'o duminică

ori într'o sărbătoare să se prezinte în s. biserică din Balinț, spre a-și arăta desteritatea în cântare și în tipic.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

Pentru darea în întreprindere a unei case pentru mormântarul dela morminții din „Deal“, pe baza planului și specificării de spese pregătite de măiestrul Ed Mihály, precum și pentru lucrările de acoperire a școalei gr. or. rom. din Lipova, pe baza specificării pregătite de firma „Első Lippai Cementáru gyár“ se publică licitațiune minuendă cu termen pe ziua de 1/14 septembrie 1913 la orele 2 d. a. în localitatea școalei confesionale române din Lipova.

1. Prețul de esclamarie pentru lucrarea primă este 1367 cor. 43 fil. și pentru a doaua 1994 cor. 20 fil.

2. Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial gr. or. rom. din Lipova. Condițiunile se vor publica înainte de începerea licitațiunii.

3. Reflecții vor avea să depună înainte de începerea licitațiunii vadiu de 5% în bani, sau hârtie de valoare din prețul de esclamarie.

4. Pentru participare la licitațiune ori privirea celor din punct 2. reflecții nu-și pot înmușca nici o pretenziune față de comuna bisericescă.

5. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da lucrările în întreprindere fără privire la rezultatul licitațiunii aceluși reflecțant în care va avea mai multă garanță materială și morală.

Dat din ședința comitetului parohial gr. or. rom. din Lipova ținută la 28 iulie (10 august) 1913.

Comitetul parohial.

—□—

1—1

ALMANACH

(CĂLINDAR DE BUZUNAR)

PE ANUL ȘCOLAR

1913/14

COMPUS, PENTRU TREBUIŢELE PREOŢILOR ȘI ÎNVĂŢĂTORILOR ROMÂNI

DE

IOSIF MOLDOVAN

DIRECTOR ȘCOLAR ÎN ARAD.

Prețul 1 cor. (10 fileri porto).

O cărticică de toată frumseța deamă de buzunarul fiecărui preot și învățător român. Conține: partea calendaristică cu apostolele și evangheliile în zilele de dumineci; extras din molitvelnic (cele mai indispensabile cântări și rugăciuni de cari au lipsă preoții și învățătorii la funcțiuni săvârșite în afară de biserică); clasificarea școlarilor; ziar de cassă; ord de ore; legea de salarizare învățătoarească; tabela de salarizare; afaceri cu posta și telegraful; taxele de timbre, festivitățile școlare, etc.

În considerarea greutăților începutului, făcându-se un număr restrâns de exemplare, rugăm a se face comanda cu posibila urgență.

Comanda se fac la Librăria diecezană Arad.